

Helsingfors/Mariehamn 9.5.2014

Nr 11/14

Hänvisning Ålands lagtings skrivelser
30.4.2014, nr 61 och
64/2014.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över följande av lagtinget 30.4.2014 antagna landskapslagar:

1. Landskapslag om energideklaration för byggnader (nedan landskapslagen).
2. Landskapslag om ändring av plan- och bygglagen för landskapet Åland.

Ålandsdelegationen avger i det följande ett gemensamt utlåtande över ovan nämnda landskapslagar.

Landskapslagarnas huvudsakliga innehåll

Landskapslagens syfte är att främja en effektiv energianvändning och en god inomhusmiljö i byggnader. Landskapslagen ska tillämpas på byggnader för vilka energi används i syfte att påverka byggnadernas inomhusklimat. Landskapslagen innehåller bestämmelser om besiktning och energideklaration, skyldigheten att energideklarerera, luftkonditioneringssystem, energideklarationsregister samt övervakning och tillsyn. Bestämmelser om alternativa energiförsörj-

Postadress:

Ålandsdelegationen
Statens ämbetsverk på Åland
PB 58
22101 MARIEHAMN

Telefon:

växel 018-635270

Telefax:

018-635268

Adress i Helsingfors:

Georgsgatan 9 A 4
00120 HELSINGFORS

ningssystem intas i plan- och bygglagen för landskapet Åland. Genom landskapslagen upphävs landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om byggnaders energiprestanda (ÅFS 106/2008). Landskapslagarnas syfte är att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda i landskapet.

Föreliggande landskapslagar ersätter de av lagtinget 18.9.2013 antagna motsvarande landskapslagar, vilka republikens president genom beslut 17.1.2014 förordnat förfalla i sin helhet.

Lagstiftningsbehörigheten

Vid lagstiftningskontrollen av de av lagtinget 18.9.2013 antagna landskapslagarna konstaterade republikens president att åtta delegeringsbestämmelser i landskapslagen om energideklaration för byggnader samt en bestämmelse i landskapslagen om ändring av plan- och bygglagen för landskapet Åland utgjorde behörighetsöverskridningar. På de grunder som anges i Ålandsdelegationens utlåtande av 15.10.2013 och Högsta domstolens utlåtande av 20.12.2013 förordnade presidenten att båda landskapslagarna skulle förfalla i sin helhet. Enligt Ålandsdelegationens bedömning förekommer de i de tidigare landskapslagarna intagna felaktiga bestämmelserna inte i de nu antagna landskapslagarna. Beträffande dessa landskapslagar konstaterar Ålandsdelegationen följande.

Enligt 18 § 1 och 4 punkterna i självstyrelselagen för Åland tillkommer lagstiftningsbehörigheten landskapet i fråga om landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar samt kommunernas förvaltning. Den nu aktuella landskapslagstiftningen gäller även byggnads- och planväsendet, bostadsproduktion, natur- och miljövård samt näringsverksamhet på vilka områden lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet enligt 18 § 7, 10 och 22 punkterna i självstyrelselagen med vissa undantag varom nu inte är fråga.

Förordningsfullmakter ingår i landskapslagens 13 § 2 mom., 15 § och 21 § 1 mom. Med anledning härav konstateras att enligt 21 § 1 mom. i självstyrelselagen kan landskapsregeringen med stöd av ett bemyndigande i landskapslag utfärda landskapsförordningar i angelägenheter som hör till landskapets behörighet. Genom landskapslag ska dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen och självstyrelselagen i övrigt hör till området för lag. Denna begränsning motsvarar begränsningen i 80 § 1 mom. i grundlagen. Detta innebär att det tydligt ska framgå hur normgivningsmakten delegeras och vilka områden och vilka angelägenheter delegeringen gäller. Om delegeringen av normgivningsmakten inte uppfyller de krav som grundlagen uppställer, står den i strid med 27 § 1 punkten i självstyrelselagen, som hänför stiftande av grundlag och

avvikelser från grundlag till rikets behörighet. I så fall utgör ett delegeringsstadgande en behörighetsöverskridning. Ålandsdelegationen har i detta avseende inga anmärkningar beträffande de i landskapslagen intagna förordningsfullmakterna.

Landskapslagens 21 § reglerar övervakning och tillsyn. I landskapets behörighet ingår även att lagstifta om övervakning och inspektioner inom landskapets behörighetsområden. Dessa bestämmelser kan dock beröra de i grundlagens 2 kap. garanterade fri- och rättigheterna, på vilket område lagstiftningsbehörigheten jämlikt 27 § 1 punkten i självstyrelselagen tillkommer riket. Jämlikt grundlagens 10 § 3 mom. kan genom lag bestämmas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna ska kunna tryggas eller för att brott ska kunna utredas. I de stadganden som reglerar tillsyn har nämnda grundlagsbestämmelse beaktats.

Enligt självstyrelselagens 17 § 26 punkt hör utsättande och utdömande av vite samt användning av andra tvångsmedel inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet till landskapets behörighet. Med stöd av detta lagrum kan bestämmelserna i landskapslagens 22 § och 23 § intas.

Landskapslagens 24 § reglerar skadestånd vid fel i det energideklarationsregister som landskapsregeringen skall föra. Skadeståndslagstiftningen är att hänföra till de privaträttsliga angelägenheter som avses i 27 § 41 punkten i självstyrelselagen och hör såsom sådan till rikets kompetensområde. Ansluter sig en privaträttslig angelägenhet emellertid direkt till ett rättsområde som faller under landskapets behörighet utgör frågan en landskapsangelägenhet. Landskapslagens 24 § gäller rätten till ersättning på grund av ett tekniskt fel i energideklarationsregistret, och utgör således en landskapsangelägenhet.

Landskapslagarna utgör en implementering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda. Med anledning härav konstaterar Ålandsdelegationen att justitieministeriet i det nu aktuella ärendet meddelat att ministeriet inte avser att inkomma med en i överenskommelsen 4.3.2009 mellan Ålandsdelegationen och justitieministeriet avsedd bedömning av landskapslagars förenlighet med EU:s regelverk.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen har med beaktande av självstyrelselagens för Åland stadganden funnit att hinder för ikraftträdande av landskapslagarna inte föreligger.

Närvarande Ordförande Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Mäenpää och Pellonpää, jämte suppleanten Lindholm.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare